

IDÉKATALOG

Forslag til at lette byrder for foreninger

civilsamfundets
branche forening

FORSLAG TIL AT LETTE BYRDER FOR FORENINGER

Resumé

Foreninger, Finans Danmark, som repræsenterer pengeinstitutterne, og myndigheder med observatørstatus har sat sig sammen for at formulere et idékatalog til politikerne, som

skal lette de byrder, mange foreninger oplever som følge af hvidvaskreglerne. Arbejdsgruppens anbefalinger forventes blandt andet at føre til nedenstående byrdelettelser.

MODEL FOR RISIKOKLASSIFIKATION

En ny model for risikoklassifikation forankret i hvidvaskloven og/eller vejledningen forventes at kunne indebære, at foreninger med lav risiko reelt klassificeres som lavrisikokunder. Det vil lette foreningernes byrder i forhold til særligt dokumentationskrav i mødet med pengeinstitutterne.

MODEL FOR DIGITAL REGISTRERING

En ny frivillig digital selvbetjeningsløsning for foreninger (f.eks. i regi af CVR) forventes at lette byrder for foreninger og pengeinstitutter i forhold til nuværende krav om fysisk udlevering af dokumenter. Herudover forventes den kommende MitID-løsning at lette kontrolkilden af de reelle ejere af en forening.

GUIDE TIL FORMELLE RAMMER FOR FORENINGER

En guide til de formelle rammer i mødet mellem pengeinstitutter og foreninger forventes at hjælpe foreningerne, skabe større transparens og effektivisere pengeinstitutternes håndtering af foreningssager blandt andet i forbindelse med tegningsregler, proces for kasserer- og formandsskifte mv.

Baggrund

Danmark er rig på frivillige foreninger, der bidrager til at få alle med i fællesskaber. Det er anslået, at der findes mere end 100.000 foreninger i Danmark, som spænder fra store organisationer til helt små foreninger. Foreningerne dækker bredt, og der er stor forskel på, hvordan de organiseres. De fleste foreninger har det til fælles, at de har brug for en bankkonto for at kunne udføre deres aktiviteter og for at kunne modtage offentlige tilskud. Finans Danmark repræsenterer 70 pengeinstitutter i Danmark, som stiller bankkonti til rådighed for foreningerne som en del af deres produktportefølje og understøtter på den måde et rigt foreningsliv i Danmark.

Foreninger og pengeinstitutter er dermed tæt forbundne i dagligdagen. Et samarbejde, som lokalt fungerer rigtig godt, men som også kan opleves som unødigt besværligt for både foreninger og pengeinstitutter grundet bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet, hvidvask og terrorfinansiering, som de senere år har medført øgede og skærpede krav. Det er et fælles ønske fra foreninger og pengeinstitutter, at der politisk bliver set på mulighederne for at lette de byrder, som begge parter oplever. Foreninger og pengeinstitutter anerkender, at det skal ske, uden at man går på kompromis med en fortsat stærk indsats mod økonomisk kriminalitet, hvidvask og terrorfinansiering.

PET udgav i 2020 publikationen "Dit bidrag kan misbruges". PET vurderer, at der de senere år har været en tendens til, at nogle af de penge, som f.eks. samles ind via nogle foreninger, havner i de forkerte hænder og derefter bliver brugt direkte – eller indirekte – til at støtte terrorisme. Det er også erfaringen, at nogle organisationer og foreninger ligefrem oprettes eller udnyttes til at finansiere terrorisme. Både i EU og i FN har man fokus på den risiko.

Den generelle styrkede indsats mod – og fokus på økonomisk kriminalitet betyder, at pengeinstitutternes ressourcer til området er steget markant. Alene til lønudgifter bruger pengeinstitutterne mere end 3,4 mia. kr. om året på compliance. Dertil kommer udvikling til it-systemer, oplysningsindsats, m.m. Foreningerne oplever samtidig at skulle bruge mange frivillige ressourcer såvel som økonomiske på at dokumentere de oplysninger, som pengeinstitutterne vurderer sig forpligtet til at have på sine kunder, og det vanskeliggør det at være en forening.

Finans Danmark foreslog i slutningen af 2020, at der blev nedsat en arbejdsgruppe, som kunne komme med konkrete forslag til, hvordan der kan sikres en balance mellem på den ene side at holde fokus på bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, hvidvask og terror-

” Foreninger og pengeinstitutter er tæt forbundne i dagligdagen. Samarbejdet fungerer lokalt rigtig godt, men kan også opleves som besværligt grundet bekæmpelsen af hvidvask.

” Arbejdsgruppen er enig om, at det er nødvendigt at udfordre de eksisterende juridiske rammer, hvis det skal være muligt at lette byrden.

finansiering – og på den anden side at lette de byrder, mange foreninger oplever som følge af hvidvaskreglerne.

Arbejdsgruppen er enig om, at det er nødvendigt at udfordre de eksisterende juridiske rammer, hvis det skal være muligt at lette byrden til gavn for både foreninger og pengeinstitutter. Arbejdsgruppen vil derudover opfordre politikerne til at inddrage arbejdsgruppen i det videre arbejde med videreudvikling og implementering af de konkrete anbefalinger i idékataloget. Arbejdsgruppen er kommet vidt omkring lovgivning, krav, processer, procedurer, arbejdsgange, struktur m.m. Resultatet er konkrete anbefalinger på følgende tre områder:

- Model for risikoklassifikation
- Model for digital registrering
- Guide til formelle rammer for foreninger

Forslagene er samlet i dette idékatalog, som overdrages til samtlige politiske partier i Folketinget den 24. juni 2021.

Arbejdsgruppen, København, juni 2021

ARBEJDSGRUPPEN

Nedsat februar 2021

Civilsamfundets Brancheforening
Danmarks Idrætsforbund (DIF)
Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF)
ISOBRO

Frivilligcentre & Selvhjælp Danmark (FriSe)
DGI
Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS)
Danske Seniorer
Finans Danmark (formand)

OBSERVATØRER

Erhvervsministeriet
Politiets Efterretningstjeneste (PET)
Finanstilsynet
Kulturministeriet
Hvidvasksekretariatet

Model for risikoklassifikation

FORSTÅELSESRAMME OG FORSLAG

Hvidvaskloven er bygget op om en risikobaseret tilgang for de virksomheder, der er omfattet af loven. For pengeinstitutternes håndtering af deres kunder betyder det, at de skal risikoklassificere deres kunder. Måden, det sker på, er ikke ens fra pengeinstitut til pengeinstitut, da flere faktorer har indflydelse, blandt andet pengeinstitutternes forretningsmodel. Det vil imidlertid være ens for pengeinstitutterne, at der for højrisikokunder skal foretages flere og mere omfattende sikkerhedsforanstaltninger og dermed indhentes flere oplysninger, end det vil være tilfældet for lavrisikokunder.

Arbejdsgruppen er enig om, at den risikoklassifikation, der anvendes i dag, tager udgangspunkt i hvidvasklovgivningens risikobaserede tilgang. Arbejdsgruppen er enig om, at den ikke giver tilstrækkelig mulighed for differentiering, da størstedelen af foreningslivet forventes at være klassificeret som lavrisikokunder, selvom der på nuværende tidspunkt ikke findes tilgængelige data, der underbygger den vurdering. Arbejdsgruppen er enig om, at det er nødvendigt at definere tydelige rammer for en risikoklassifikation, og at disse indarbejdes i regelgrundlaget for hvidvaskområdet.

Målet er, at pengeinstitutterne får et mere præcist værktøj at basere deres risikovurdering af foreninger på, og at foreningerne vil opleve, at de skal bruge færre ressourcer på dokumentation, når de klassificeres som lavrisiko. Det er vigtigt for pengeinstitutterne, at modellen for risikoklassifikation fortsat spiller sammen med kravene til institutternes interne styringsredskaber.

Lav risiko indebærer, at pengeinstitutterne kan nøjes med at kontrollere foreningens tegningsberettigedes identitet samtidig med indhentning af hele bestyrelsens identitetsoplysninger samt indhente vedtægter og referat fra seneste generalforsamling (eller stiftelsesdokument ved ny forening). Samtidig kan pengeinstituttet bedre forlade sig på foreningens oplysninger (f.eks. via et spørgeskema i netbank), uden at skulle kræve dokumentation for at understøtte disse. Det skal også ses i sammenhæng med anbefalingen om "model for digital registrering", hvor pengeinstitutter, alt efter hvad den digitale registrering kommer til at indeholde af oplysninger om den enkelte forening, vil kunne nøjes med at kontakte foreningen for en snak om, hvad foreningen ønsker at bruge sin bankkonto og tilhørende produkter til og i hvilket omfang.

” Arbejdsgruppen er enig om, at den nuværende risikoklassifikation ikke giver tilstrækkelig mulighed for differentiering.

MODEL FOR RISIKOKLASSIFIKATION

ANBEFALING

Arbejdsgruppen anbefaler, at erhvervsministeren anvender sin kompetence til at kunne fastsætte forpligtende regulering i hvidvaskloven og/eller i vejledning om hvidvaskloven i forhold til den politiske ambition om at lette byrder for foreninger.

Arbejdsgruppen anbefaler, at de relevante myndigheder i dialog med Finans Danmark og foreninger udarbejder en model for risikoklassifikation af foreninger. Arbejdet skal være færdiggjort i 2. halvår 2021.

Arbejdsgruppen anbefaler, at modellen for risikoklassifikation af foreninger, kriterierne herfor og anvendelsen heraf på kort sigt fastlægges i en regulering, f.eks. en vejledning til hvidvaskloven.

MODEL FOR RISIKOKLASSIFIKATION

BAGGRUND

Arbejdsgruppen er enig om, at en ny model for risikoklassifikation bør implementeres ved en opdatering af hvidvaskloven og/eller vejledningen. Arbejdsgruppen er ligeledes enig om, at målet med at etablere ændrede og mere definerede rammer for risikoklassifikation er, at foreninger skal opleve en risikoklassifikation, som er i overensstemmelse med den reelle risiko, og som medfører færrest mulige administrative byrder for foreninger, f.eks. i forbindelse med skift på kassererposten. Risikoklassifikationen skal indarbejdes i et dynamisk dokument med en række kriterier, der understøtter pengeinstitutternes vurdering af, om en forening udgør lav, mellem eller høj risiko, og som samtidig tager højde for, at dokumentet med vejledningen skal kunne opdateres løbende for at tage højde for nye trends og ændringer i risikobilledet. Det er vigtigt at understrege, at den grundlæggende risikobaserede tilgang, der ligger i hvidvaskloven, indebærer, at konkrete forhold altid vil kunne få indflydelse på en risikoklassifikation. Der kan med andre ord ikke stilles krav om, at en fuldstændig fast defineret model for risikoklassifikation skal anvendes, da det vil stride imod det risikobaserede princip. Det er dog arbejdsgruppens forventning, at en foreslået ændring af reglerne for risikoklassifikation vil medføre, at langt de fleste foreninger vil blive vurderet som lavrisikoforeninger, og at det vil betyde en lettelse af byrderne for foreningerne.

Arbejdsgruppen har drøftet muligheden for at opstille parametre, der kan anvendes til at skabe rammerne for en differentieret behandling af foreninger afhængig af den enkelte forenings risikoklassifikation. I den forbindelse har arbejdsgruppen vurderet, hvilke parametre der kan være anvendelige, hvis der skal skabes en operationel model for risikoklassifikation. Her indgår blandt andet følgende mulige elementer, uden at oplysningen er udtømmende:

- Foreningens alder
- Varigheden af kundeforholdet
- Om foreningen er CVR-registreret
- Om der er født medlemskab (f.eks. ejerforeninger, antenneforeninger o.l.)
- Om foreningen er anerkendt og landsdækkende (medlem af en hovedorganisation, landsorganisation)
- Om foreningen alene er nationalt rettet
- Om foreningens oprindelse og formål er transparent
- Om foreningens formelle rammer er administrativt og juridisk betryggende
- Om foreningen er underlagt anden lovgivning, der sikrer et højt compliance-niveau (f.eks. Danida-midler)
- Om foreningens omsætning og indestændes størrelse harmonerer med foreningens øvrige karakteristika

” Arbejdsgruppen har drøftet muligheden for at opstille parametre, der kan anvendes til at skabe rammerne for en differentieret behandling af foreninger afhængig af den enkelte forenings risikoklassifikation.

- Om foreningen er demokratisk opbygget
- Besiddelse af indsamlingsgodkendelse op til tre år
- Om foreningen modtager tilskud fra offentlige myndigheder, hvor der er en godkendelsesproces (f.eks. folkeoplysningsmidler, § 18- og § 79-midler, driftsstøtte via Socialstyrelsen, Danida-midler, fradragsberettiget via ligningsloven).

Model for digital registrering

FORSTÅELSESRAMME OG FORSLAG

Arbejdsgruppen er enig om, at allerede eksisterende digitale løsninger i pengeinstitutterne kan være med til at skabe smidigere processer for foreninger. Arbejdsgruppen er samtidig enig om, at myndighederne bør undersøge muligheden for en ny digital registerløsning (f.eks. CVR) over foreninger, hvor det er muligt for pengeinstitutter, kommuner og andre relevante myndigheder at tilgå data om foreninger, herunder om reelle ejere, vedtægter og andre relevante og nødvendige oplysninger. Arbejdsgruppen er enig om, at løsningen skal være baseret på frivillighed, og det er således op til den enkelte forening, om den ønsker at benytte sig af løsningen. Foreningerne opfordrer til, at en registrering ikke skal være en forudsætning for at få en foreningskonto i et pengeinstitut. Hvis man som forening ønsker at indgå i en digital løsning, vil det kunne lette byrder i forhold til f.eks. krav om fysisk udlevering af dokumenter.

Arbejdsgruppen er enig om, at fordele og ulemper ved brug af CVR som kilde til kontrol af identiteter bør undersøges grundigt af myndighederne, og at myndighederne herefter kan udarbejde en teknisk løsning. Det er myndighedernes ansvar at sikre via stikprøvekontrol, at CVR opdateres, og at oplys-

ningerne heri er korrekte. Arbejdsgruppen er enig om at bede myndighederne undersøge alternative løsninger for digital registrering, hvis det ikke teknisk er hensigtsmæssigt at bruge CVR. Arbejdsgruppen er enig om, at MitID med tiden skal kunne bruges som kontrolkilde af foreninger. I den sammenhæng skal der tages højde for brugen af MitID, og myndighederne bør komme med anbefaling til, hvordan foreninger, hvor de tegningsberettigede ikke har MitID, fortsat kan tilgå og ændre oplysninger.

Målet er, at de eksisterende digitale muligheder anvendes bedst muligt – og at en digital selvregistrering, f.eks. via CVR, bliver en lettelse for foreningerne og pengeinstitutterne. Det er afgørende, at en ny løsning bliver så tilgængelig, overskuelig og håndterbar som muligt, og at foreningerne har mulighed for at få hjælp til registreringen.

” Arbejdsgruppen er enig om, at fordele og ulemper ved brug af CVR som kilde til kontrol af identiteter bør undersøges grundigt af myndighederne.

MODEL FOR DIGITAL REGISTRERING

ANBEFALING

Arbejdsgruppen anbefaler, at pengeinstitutter og foreninger på den korte bane gør brug af allerede eksisterende digitale løsninger til udveksling af oplysninger.

Arbejdsgruppen anbefaler, at myndighederne ser nærmere på muligheden for at udvikle en selvbetjeningsløsning for foreninger, hvor de selvangiver deres oplysninger. En sådan løsning kan f.eks. etableres i regi af CVR, hvor en del foreninger i forvejen er registreret med basisoplysninger og CVR-nummer.

Arbejdsgruppen anbefaler, at myndighederne løbende sikrer, at oplysningerne er korrekte via stikprøvekontrol m.v.

Arbejdsgruppen anbefaler, at man undersøger muligheden for at kombinere Erhvervsstyrelsens data med andre offentlige data med henblik på at sikre størst mulig koordination og sikkerhed.

Arbejdsgruppen anbefaler, man fjerner de lovgivningsmæssige og praktiske forhindringer for, at pengeinstitutterne kan indhente informationer, f.eks. med en skabelon for samtykke.

Arbejdsgruppen anbefaler, at det kommende MitID kan anvendes som kontrolkilde af de reelle ejere af en forening, hvis foreningen ønsker det.

MODEL FOR DIGITAL REGISTRERING

BAGGRUND

En udbygning af CVR vil give foreningerne mulighed for at angive de nødvendige dokumenter ét sted, hvorfra pengeinstitutter og myndigheder kan se dem. Det vil også kunne lempe foreningers bureaukrati i forbindelse med f.eks. ansøgninger om støtte fra kommuner eller andre myndigheder. Samtidig vil det lette byrderne for pengeinstitutterne, at de kan tilgå informationer et sted, som myndighederne samtidig står inde for.

I Finanstilsynets "Rapport om Projekt AML/TEK", der er sendt i offentlig høring i maj 2021, beskrives mulighederne for at anvende CVR-registret som kilde til kontrol af identiteter. I rapporten konkluderes det blandt andet, at CVR-registret med det eksisterende regelgrundlag ikke kan stå alene som kilde til kontrol af identiteten på reelle ejere for kunder med lav risiko. Det konkluderes desuden, at der er et potentiale i at se mod en bredere anvendelse af CVR-registret med

ovenstående anbefaling. I forlængelse heraf har Erhvervsministeriet, som svar på arbejdsgruppens forespørgsel om mulige digitale løsninger, udarbejdet et notat, som henviser til anbefalingen i Finanstilsynets rapport som en mulig løsning. Erhvervsministeriet fremhæver desuden, at udmøntningen af en model for risikoklassifikation kan få indflydelse på mulige digitale løsninger, hvis det fører til, at flere foreninger klassificeres som lavrisiko. CVR-registret, som det er i dag, vil således kunne anvendes som eneste kontrolkilde i forbindelse med gennemførelsen af kundekendingsprocedurer for de foreninger, der er klassificeret som lav risiko. Foreningerne har tilsvarende fremhævet, at deres organisatoriske og administrative setup i forhold til CVR tilsvarende skal være afgørende for den tekniske løsning. Det betyder i praksis, at foreninger nemmere og hurtigere end i dag skal have mulighed for at ændre i foreningens oplysninger i CVR.

” En udbygning af CVR vil give foreningerne mulighed for at angive de nødvendige dokumenter ét sted, hvorfra pengeinstitutter og myndigheder kan se dem.

IDÉKATALOG

Guide til formelle rammer for foreninger

FORSTÅELSESRAMME OG FORSLAG

Arbejdsgruppen er enig om, at der bør skabes et godt værktøj til brug for både foreninger og pengeinstitutter om de oplysninger, som en forening kan forvente at skulle give til sit pengeinstitut, så der bliver skabt en forventningsafstemning mellem parterne forud for en forenings henvendelse til et pengeinstitut.

Arbejdsgruppen er enig om, at der ikke skal være tvangsmæssig standardisering af foreningernes vedtægter eller af pengeinstitutternes forretningsgange. En standardisering ville være i strid med de konkurrenceretlige regler, og den ville ikke passe til foreningslivets virkelighed, hvor foreningerne har mangfoldige størrelser, aktivitetsformer, tra-

ditioner m.m. og tilsvarende mangfoldige formelle grundlag. Omvendt er arbejdsgruppen enig om, at det vil være gavnligt, hvis der i struktur og indhold kan opnås en vis form for ensartethed, da det også vil kunne bidrage til en teknisk løsning, jf. model om digital registrering, i forhold til foreningers formelle grundlag.

Målet er ikke, at der skal foretages ændringer i eksisterende og godkendte vedtægter m.v. Målet er, at så ensartede formelle rammer som muligt vil medføre byrdelettelser for både foreninger og pengeinstitutter, da anvendelsen af faste standarder og rammer alt andet lige vil øge transparensen.

” Målet er, at så ensartede formelle rammer som muligt vil medføre byrdelettelser for både foreninger og pengeinstitutter.

GUIDE TIL FORMELLE RAMMER FOR FORENINGER

ANBEFALING

Arbejdsgruppens ordinære medlemmer giver tilsagn om at udarbejde en guide, som vil kunne anvendes af foreningerne i forhold til etablering af foreningernes formelle grundlag. Arbejdsgruppen – med foreningerne i spidsen – vil igangsætte arbejdet i august 2021. Når arbejdet er færdigt, vil repræsentanterne for foreningerne distribuere guiden videre til deres medlemsorganisationer.

Arbejdsgruppen anbefaler, at guiden tilpasses en digital løsning, jf. model for digital registrering, og det dermed tænkes sammen med det spor, som myndighederne skal forfølge.

GUIDE TIL FORMELLE RAMMER FOR FORENINGER

BAGGRUND

Arbejdsgruppen er enig om, at indførelsen af en guide til formalia for alle foreninger vil indebære en væsentlig effektivisering af pengeinstitutternes håndtering af foreninger.

De overordnede krav, som foreningerne møder i pengeinstitutterne, er baseret på, at institutterne efter hvidvaskloven skal indhente oplysninger om alle reelle ejere (ofte bestyrelsen i en forening), foreningens ejer- og kontrolstruktur, hvilket ofte fremgår af foreningens vedtægter, samt foreningens formål og tilsigtede beskaffenhed ved at være kunde hos pengeinstituttet, f.eks. hvad foreningen skal bruge sin konto til og omfanget og typen af transaktioner. De krav, en forening bliver mødt med af sit pengeinstitut, stammer ikke alle fra hvidvasklovgivningen og overholdelsen heraf. De generelle dispositions- og tegningsregler skal gerne være

fyldstgørende, så der tegnes et tydeligt billede af, hvem eller hvilke personer i foreningen der er berettiget til at disponere over foreningens midler på kontoen.

Dels vil klare regler og instrukser med hensyn til tegning give et utvetydigt billede af, hvem der har kompetencen til at gøre hvad, og dels vil det i forhold til omverdenen give et tilsvarende klart billede af, hvem der kan forpligte foreningen og disponere over foreningens midler. Foreningen har også en interesse i, at pengeinstituttet kender foreningen bedst muligt og hvis muligt kan hjælpe med at undgå, at en forenings midler bliver misbrugt. Det kan f.eks. være uberettiget brug af foreningens midler af f.eks. en tegningsberettiget, der bruger foreningens midler til egen vinding.

” Dels vil klare regler og instrukser med hensyn til tegning give et utvetydigt billede af, hvem der har kompetencen til at gøre hvad, og dels vil det i forhold til omverdenen give et tilsvarende klart billede af, hvem der kan forpligte foreningen og disponere over foreningens midler.

Afsluttende bemærkninger

Arbejdsgruppen ser det som en samfundsopgave og et fælles ansvar at sikre en fortsat stærk indsats mod økonomisk kriminalitet, hvidvask og terrorfinansiering. I dag medfører hvidvaskloven dog en række utilsigtede konsekvenser i form af unødigt store dokumentationskrav samt unødige, administrative og økonomiske byrder for frivillige foreninger og pengeinstitutter. Med arbejdsgruppens anbefalinger er den fælles forventning, at der vil blive handlet fra politisk side, så foreninger og pengeinstitutter hurtigst muligt vil opleve reelle byrdelettelser og frigjorte ressourcer.

” Arbejdsgruppen ser det som en samfundsopgave og et fælles ansvar at sikre en fortsat stærk indsats mod økonomisk kriminalitet, hvidvask og terrorfinansiering.

IDÉKATALOG

Forslag til at lette byrder for foreninger

civilsamfundets
branche forening

24. JUNI 2021